

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อประเมินโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการศึกษา

กลุ่มประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2538 จำนวน 375 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างในระดับความเชื่อมั่น 99% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน

รูปแบบและมิติที่มุ่งประเมิน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยมีมิติที่มุ่งประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านผลการดำเนินงาน (Product) ซึ่งแต่ละด้านได้นำเสนอ มิติที่มุ่งประเมิน สิ่งที่จะประเมิน วิธีการประเมินซึ่งประกอบด้วยแหล่งข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ การวิเคราะห์และเกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เกณฑ์การประเมิน 2 เกณฑ์ คือ Absolute Criteria ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินที่ผู้ศึกษาได้ตั้งขึ้น โดยอาศัยข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการ และเกณฑ์จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณา และ Relative Criteria ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการเทียบหาอายุโดยเฉลี่ยของเด็กไทยกับความสูง และน้ำหนักที่ได้มาตรฐานของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เกณฑ์การประเมินโครงการกำหนดไว้ร้อยละ 80

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มี 3 ชนิด คือ แบบสอบถามความคิดเห็นแบบชนิดเลือกตอบ มีปลายเปิดไว้เพิ่มเติมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และใช้แบบรายงานภาวะโภชนาการนักเรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือตรวจสอบสุขภาพอนามัยของนักเรียน

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามและสร้างเกณฑ์การประเมินโดยอาศัยการศึกษาเอกสาร ตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การสัมภาษณ์นั้นใช้เค้าโครงการสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาทุกอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการแจกจ่ายแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถามให้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 โรงเรียน ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสอบถามปลายเปิด จากการสัมภาษณ์ และจากแบบรายงานภาวะโภชนาการนักเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย
สถิติที่ใช้ ใช้ค่าร้อยละและความถี่

สรุปผลการศึกษา

สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน ที่ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย

1. สถานภาพและการดำรงตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่มากที่สุด รองลงมาคือครูใหญ่ รักษาการในตำแหน่ง และผู้อำนวยการโรงเรียนตามลำดับ

2. ประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย มีประสบการณ์ 2 ปีขึ้นไป มากที่สุด รองลงไป คือ 2 ปี และมีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี น้อยที่สุด

3. ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน ในโครงการเป็นโรงเรียนที่มีที่ตั้ง ของโรงเรียนอยู่นอก เขตสุขภาพมากที่สุดในและน้อยที่สุด คือ โรงเรียนที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล

ค่าการประเมินโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงานและ ด้านผลการดำเนินงาน จากแบบสอบถาม จากข้อมูลเพิ่มเติมในแบบสอบถามปลายเปิด และจาก การสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ด้านบริบท ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจ วัตถุประสงค์ เข้าใจความเป็นมา ความสำคัญและความจำเป็นของโครงการ ผู้บริหารส่วนมากมีความเชื่อว่าโครงการนี้สามารถแก้ ปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียนได้ โดยผู้บริหารได้ชี้แจงนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการ ดำเนินงานโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษาที่ต้องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ของนักเรียนตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ของโครงการให้แก่ครูในโรงเรียนได้ทราบแล้ว นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีข้อมูลแสดงภาวะทุพโภชนาการของนักเรียนไว้แล้ว ส่วนการกำหนดรายละเอียดของการปฏิบัติงานตามโครงการอาหารเสริม (นม) การกำหนดการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ของนักเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนนั้นยังปฏิบัติกันน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สำหรับการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับด้านนี้ผู้บริหารให้ข้อสังเกตว่านโยบายของ รัฐบาล เกี่ยวกับการดำเนินการจัดซื้อนม ควรกำหนดให้โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อเองและการชี้แจง การให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครูนั้น เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขควรมีส่วนร่วมมากขึ้น

ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากให้ความเห็นว่าปัจจัยต่าง ๆ มีความ พอเพียงทั้งในด้านบุคลากรในโครงการ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง วัสดุอุปกรณ์ จำนวนนมที่จัดสรร ให้แก่ทางโรงเรียน สถานที่เก็บรักษานม การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการและกำหนดการ รายงานต้นสังกัด

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าโครงการนี้ได้รับการช่วยเหลือ และนำจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สปอ. สปจ. น้อย ส่วนหน่วยงานด้านสาธารณสุขจะเข้ามามีบทบาทในการแนะนำ ให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทที่กำหนดอย่างไรก็ตามปัญหาด้านปัจจัยเบื้องต้น อีกประการหนึ่งคือการส่งนมของผู้ประกอบการล่าช้า ซึ่งโรงเรียนมักจะประสบอยู่บ่อย ๆ ซึ่งโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการไปยืมจากโรงเรียนอื่นมาก่อนแล้วส่งใช้ในภายหลัง และที่น่าสนใจอีกประเด็นก็คือ การกำหนดกิจกรรมในโครงการ มีกิจกรรมที่โรงเรียนกำหนดไว้น้อย สมควรที่ต้องแก้ไขคือ การจัดกิจกรรมตอบปัญหาแข่งขันเรื่องอาหารเสริม (นม) ในระดับชั้นต่าง ๆ และกิจกรรมการจัดป้ายนิเทศ

ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากดำเนินงานโครงการในรูปคณะกรรมการ การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงแก้ไขหากพบว่ามีปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนมีการติดตาม นิเทศ กำกับโครงการด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ มีการประสานงานและรายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัด กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินการไปตามที่ได้กำหนดไว้ ผู้บริหารส่วนใหญ่เสนอแนะให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อนมให้แก่ นักเรียน ตามแนวทางที่ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่เริ่มแรกโครงการจะดีกว่าที่ให้ อ.ส.ค เป็นผู้ดำเนินการ

ส่วนการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประกอบพบว่า เหตุผลที่ผู้บริหารโรงเรียนอยากดำเนินการจัดซื้อนมในโครงการให้แก่ นักเรียนประมวลได้ว่า เพื่อเป็นการลดปัญหาการส่งนมล่าช้า การส่งนมที่ไม่มีคุณภาพ หมดอายุ การซื้อเองทำให้มีอำนาจในการต่อรองกับผู้ประกอบการโดยตรง อาจมีส่วนลดจากการรู้จักซื้อทำให้สามารถนำเงินส่วนลดนั้นไปซื้อนมได้ในปริมาณที่มากกว่างบประมาณที่จัดสรรมาให้ ผลประโยชน์จะเกิดกับนักเรียนมากขึ้น

ด้านผลการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนเกือบทั้งหมดมีความเห็นว่าโครงการนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ นักเรียนมีการพัฒนาด้านร่างกายดีขึ้น มีพัฒนาการด้านสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วยน้อยลง นักเรียนได้ดื่มนมทุกคนคนละ 200 ซีซี ต่อคน ต่อวัน นักเรียนในโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีพัฒนาการด้านร่างกายเป็นไปตามเกณฑ์ของกรมอนามัย และผู้บริหารมีความพึงพอใจในโครงการนี้

สำหรับการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพบว่า มีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นในแบบสอบถาม และเพิ่มเติมว่า สังเกตว่านักเรียนในโครงการจะเป็นคนที่ร่าเริง มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกายและจิตใจดี อยากให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณมาให้แก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้เต็มแก่กันทั่วทุกคนและผู้บริหารทุกคนยินดีให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามโครงการนี้ต่อไป

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งได้ข้อมูลเพื่อการประเมินโครงการในด้านต่างนำมาเป็นประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านบริบท การดำเนินงานด้านนี้เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินซึ่งตั้งไว้ปรากฏว่าค่าการประเมินทั้งด้านมากกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าการประเมินด้านนี้บรรลุวัตถุประสงค์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจากแบบสอบถาม ข้อมูลเพิ่มเติมแบบสอบถามปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่าเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้บริหารต่อโครงการนี้ ผู้บริหารทราบความเป็นมาและความจำเป็นของโครงการทุกคน นอกจากนั้นผู้บริหารยังมีความเชื่อว่าโครงการนี้จะช่วยแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียนได้ เห็นด้วยกับนโยบายการให้อาหารเสริม (นม) แก่แก่นักเรียนโดยได้ชี้แจงโครงการแก่คณะครูในโรงเรียนของตนเองด้วย และโรงเรียนมีข้อมูลแสดงภาวะทุพโภชนาการของนักเรียนในทุกกลุ่มอายุไว้แล้ว

แต่มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย คือ การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าผู้บริหารจำนวนหนึ่งยังไม่ได้เห็นความสำคัญของแผนปฏิบัติการ และผู้บริหารโรงเรียนยังได้กำหนดรายละเอียดในการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม (นม) ไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่ง

ผู้ศึกษาก็เห็นว่าผู้บริหารจำนวนหนึ่งยังไม่ได้ให้ความสำคัญของแผนปฏิบัติการ เช่นกันผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรกำหนดรายละเอียดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน เพราะแผนปฏิบัติการของโรงเรียน คือแนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าโรงเรียนต้องทำอะไรบ้างในรอบปี ใครมีหน้าที่บ้างและต้องดำเนินการอย่างไร เมื่อไร เป็นต้นจะทำให้งานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งถือว่าโรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพนั่นเอง

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น การดำเนินงานด้านนี้มีค่าการประเมินทั้งด้านสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ถือว่าประเมินด้านนี้บรรลุวัตถุประสงค์

แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น แต่ละประเด็นแล้วพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรมีเจ้าหน้าที่รับ ตรวจนับ จัดเก็บและให้บริการโรงเรียนมีพอเพียง โรงเรียนแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการทราบถึงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ และวิธีปฏิบัติงานตามโครงการ นั่นคือวิธีการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่วนการกำหนดกิจกรรมที่โรงเรียนได้กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ คือ การให้ความรู้ด้านคุณค่าอาหารเสริม (นม) แก่นักเรียน กิจกรรมกำหนดให้นักเรียนทุกคนได้ดื่มนม กำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบน้ำหนัก และส่วนสูงไว้แน่นอน

ปัจจัยด้านงบประมาณในโครงการที่โรงเรียนได้รับจัดสรรพอเพียง การกำหนดระยะเวลาส่งนม ส่วนใหญ่ได้กำหนดไว้แล้ว จำนวนนมที่ได้รับส่วนใหญ่ขาดไม่ถึง 1% มีการกำหนดการรายงานการรับนมไปยังต้นสังกัดด้วย

ประเด็นที่ต้องนำมาอภิปราย จากการตอบแบบสอบถามจากข้อมูลเพิ่มเติมและการคือ การมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนช่วยเหลือแนะนำ ในการปฏิบัติงานตามโครงการ ยิ่งต่ำกว่าเกณฑ์กำหนด ผู้บริหารโรงเรียน จำนวนหนึ่ง ระบุว่า ไม่เคยมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนช่วยเหลือแนะนำการปฏิบัติงานตามโครงการ ถ้าวิเคราะห์ตามด้านบริบทแล้วจะ เห็นว่าการที่ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจความเป็นมา และความสำคัญกันทุกคน (100.00%) น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยมีบทบาท แต่ที่เข้ามามีบทบาทคงเป็นการทำตามหน้าที่มากกว่า ซึ่งก็ได้แก่ สาธารณสุขตำบล สาธารณสุขอำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และศึกษานิเทศก์จังหวัด เป็นต้น

ส่วนการกำหนดกิจกรรมที่จะทำในโครงการ จากแบบสอบถาม ระบุว่ากิจกรรมการแข่งขันการตอบปัญหาเรื่องคุณค่าอาหารเสริม (นม) ในระดับชั้นต่างๆ นั้นโรงเรียนกำหนดไว้ต่ำกว่าเกณฑ์มาก รองลงมาคือกิจกรรมการจัดป้ายนิเทศ ซึ่งเหตุผลที่ยกมาสนับสนุน คือโรงเรียนเห็นว่านักเรียนในโครงการ ซึ่งได้แก่ นักเรียนในชั้นระดับก่อนประถมศึกษา และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง ยังเป็นนักเรียนที่เล็กมาก ไม่เหมาะสำหรับการให้ความรู้ที่สลับซับซ้อน แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ศึกษาเห็นว่าโรงเรียนคงต้องกำหนดให้มีกิจกรรมทั้งสองอย่างนี้โดยศึกษาวิธีการ การให้ความรู้แก่นักเรียนให้เหมาะสมกับระดับชั้นจะเกิดประโยชน์และได้คุณค่าแก่นักเรียนมาก อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างเจตคติในการดื่มนมให้แก่นักเรียนด้วย

อีกกิจกรรมหนึ่งที่โรงเรียนกำหนดไว้ต่ำกว่าเกณฑ์ คือกำหนดทำตารางตรวจสอบการดื่มนมของนักเรียน ผู้ศึกษาเห็นว่า โรงเรียนน่าจะกำหนดกิจกรรมนี้ไว้ปฏิบัติทุกโรงเรียนเพราะจะทำให้สามารถตรวจสอบการดื่มนมของนักเรียนในแต่ละวันได้ด้วย พร้อมทั้งยังสามารถคำนวณหาจำนวนนมที่ใช้จริงในโครงการได้ด้วย เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดงบประมาณอย่างถูกต้องต่อไป

สำหรับสถานที่เก็บนมของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนยังไม่มีตู้สำหรับใส่นม ยังใช้วิธีเก็บโดยใช้กล่องนมวางซ้อนกันนมใดนมหนึ่งของห้อง บางโรงเรียนเก็บไว้ใต้ถุนบ้านพักครู บางโรงเรียนมีตู้ใส่นมและเก็บนมไว้ในตู้แล้วใส่ถุงนมเจมิคซิด ผู้ศึกษาเห็นว่าสถานที่เก็บรักษานมยังไม่เป็นสัดส่วนทำให้ไม่ปลอดภัย ยากแก่การควบคุม โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนมมาก ๆ มีความต้องการเก็บในห้องเฉพาะจึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประเมินว่า ยังมีสถานที่เก็บไม่พอเพียง มีวิธีแก้ไขคือการแบ่งเก็บและ เบิกใช้ทุกครั้งจะทำให้สะดวกมากขึ้น บางโรงเรียนให้ผู้ควบคุมหนึ่งคนทำหน้าที่ เก็บและ เบิกมาให้แก่เด็กนักเรียน

3. ด้านกระบวนการดำเนินงาน การประเมินด้านนี้เปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน มีค่าการประเมินทั้งด้าน สูงกว่าเกณฑ์ตั้งไว้ซึ่งถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์

การประเมินด้านนี้มุ่งการประเมินการดำเนินงานตามโครงการ การติดตามโครงการ การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าโรงเรียนดำเนินงานตามโครงการในรูปคณะกรรมการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการติดตาม นิเทศ กำกับโครงการ เมื่อพบปัญหาที่สามารถแก้ไขปรับปรุงได้ในรูปคณะกรรมการ มีการประสานงานกับทาง สบอ.มีการรายงานการรับนมไปยังต้นสังกัด และมีการจัดกิจกรรมในโครงการตามที่กำหนดไว้ได้แก่ จัดให้

ความรู้คุณค่าอาหารเสริม (นม) แก่ นักเรียน การบริการให้นักเรียนในโครงการทุกคนได้ดื่มนม มีการตรวจสอบ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง นักเรียนในโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่ทำได้ดี

แต่มีประเด็นที่ต้องอภิปราย คือ กิจกรรมการดำเนินงานในโครงการ สามกิจกรรมที่ยังดำเนินการต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดตามลำดับ ได้แก่ การแข่งขันการตอบปัญหา เรื่องคุณค่าอาหารเสริม (นม) ในระดับชั้นต่างๆ การจัดป้ายนิเทศเรื่องคุณค่าอาหารเสริม (นม) และกิจกรรมการจัดทำสถิติการดื่มนมของนักเรียนในโครงการ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรปรับกิจกรรมในแผนของโครงการ ด้านปัจจัยเบื้องต้นให้สัมพันธ์กับการกำหนดกิจกรรมทั้ง สามข้อนี้ไว้เพื่อนำมาจัดดำเนินการในขั้นนี้ซึ่งจะมีประโยชน์มาก

4. ด้านผลการดำเนินงาน การประเมินด้านนี้เปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้และศึกษาจากข้อมูลแบบบันทึกการรายงานภาวะโภชนาการนักเรียนของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย

ค่าการประเมินทั้งด้านมากกว่า เกณฑ์การประเมินที่กำหนดซึ่งถือว่า เกณฑ์การประเมินด้านนี้บรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนั้นจากการศึกษาข้อมูลแบบบันทึกการรายงานภาวะโภชนาการนักเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย พบว่านักเรียนในโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีพัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นไปตามเกณฑ์ของกรมอนามัย นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนด้วยที่เห็นว่าโครงการนี้บรรลุวัตถุประสงค์

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาด้านผลการดำเนินงานแล้วผู้ศึกษาเห็นว่า สิ่งที่น่าพิจารณาเป็นอย่างยิ่งคือ การที่เด็กมีภาวะโภชนาการเป็นไปตามเกณฑ์ของกรมอนามัยนั้น โครงการอาหารเสริม (นม) น่าจะเป็นโครงการหนึ่ง ในอีกหลาย ๆ โครงการที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรให้แก่โรงเรียนประถมศึกษา เช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการอนามัยโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งทุกโครงการของโรงเรียนประถมศึกษาคงจะดำเนินงานให้เป็นไปอย่างสอดคล้องจึงทำให้นักเรียนมีภาวะโภชนาการอยู่ในเกณฑ์ดี

โดยสรุปแล้วการประเมินโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลการดำเนินงาน มีข้อมูลที่ต้องปรับปรุงในส่วนของบริบท คือ การกำหนดรายละเอียด

ของวัตถุประสงค์ของโครงการ การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียน ควรนำไปกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน จะทำให้มีแนวทางโครงการชัดเจนขึ้น ด้านปัจจัยเบื้องต้น คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการควรเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่านี้ การกำหนดกิจกรรมจัดป้ายนิเทศ กิจกรรมการแข่งขันการตอบปัญหา กิจกรรมตรวจสอบการติ่มนมของนักเรียน และเกี่ยวกับสถานที่ในการเก็บรักษานม ซึ่งควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป ส่วนด้านกระบวนการดำเนินงานนั้น ควรปรับปรุงให้มีการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ควรกำหนดให้สัมพันธ์กับด้านปัจจัยเบื้องต้นทั้ง สามกิจกรรม นอกจากนั้นแล้วผู้บริหารโรงเรียนยังมีความเห็นว่าการดำเนินการจัดซื้อนมนั้น โรงเรียนน่าจะ เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อเอง เพราะถ้า อ.ส.ค. ดำเนินการอยู่ก็จะประสบปัญหาเหมือนเดิมจะเป็นผลเสียหายกับนักเรียนในโครงการ สำหรับด้านผลการดำเนินงานนั้นโรงเรียนต้องติดตาม นิเทศ กำกับอย่างใกล้ชิด แก่นักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ รวมทั้งต้องหาทางช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงานในโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ให้ดำเนินไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการคือ การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา สิ่งที่ต้องปรับปรุง แก้ไข ได้แก่

1. การดำเนินงานโครงการนี้ ต้องกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนทุกปี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องในการดำเนินงาน
2. ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัดหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจ ติดตาม นิเทศ กำกับและประเมินผลโครงการด้วย โดยมีแผนติดตาม นิเทศ กำกับอย่างชัดเจน
3. การดำเนินการจัดซื้อ จัดหาม นม อ.ส.ค. ควรให้ สบข. ดำเนินการในรูปแบบเดิม โดยกระจายอำนาจให้หน่วยย่อยสุด คือ โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อนมให้นักเรียนเอง เพราะเป็นผลดีหลายด้าน

4. โรงเรียนควรให้ความเอาใจใส่แก่นักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการอย่างแท้จริง โดยการหาทางช่วยเหลือ อย่างต่อเนื่องและทำอย่างจริงจัง
5. การจัดสรรงบประมาณข้อนนี้ให้นักเรียน รัฐบาลควรจัดมาให้ทุกคน ทุกชั้น อย่างทั่วถึง จะช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพดีทั่วถ้วนหน้า โดยรวดเร็วทันเทียมกับประเทศอื่นๆ
6. ผู้บริหารทุกระดับ ควรสังเกตเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น กับนักเรียนอย่างแท้จริง ไม่ควรมองในแง่ผลประโยชน์ด้านอื่น หรือผลประโยชน์ส่วนตัว
7. โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน อาจมีการรวมกลุ่มเพื่อระดมหากองทุนเพื่อการดำเนินงาน ให้น้ำให้โครงการอาหารเสริม (นม) เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาและประเมินโครงการนึ่งอย่างอาหารเสริม (นม) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัยทุกปี
2. ควรทำการประเมินโครงการอาหารเสริม (นม) ในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบอย่างกว้างขวาง
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างดำเนินการจัดซื้อ โดย อ.ส.ค. ดำเนินการกับให้โรงเรียนดำเนินการ ว่ามีข้อดีและข้อเสียอย่างไรบ้าง
4. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบโครงการอื่น ๆ ของโรงเรียนที่ทำให้มีผลต่อการพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนในระดับประถมศึกษา